

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УНУ)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії УНУ

Олена ЯРОШИНСЬКА

28. 05. 2026

ПРОГРАМА

**вступного іспиту зі спеціальності С4 «Психологія» для конкурсного
відбору на навчання для здобуття ступеня доктора філософії**

Голова предметної комісії

 Олександр САФІН

(підпис)

Укладачі: доктор психологічних наук, професор кафедри психології Олександр САФІН (гарант освітньої програми); кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Світлана БАЙДА; кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Наталія ГРИНЬОВА.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціально-психологічної освіти та фізичної культури (протокол № 1 від 08.05.2026 року)

Схвалено вченою радою факультету соціально-психологічної освіти та фізичної культури (протокол № 2 від 14.05.2026 року).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Характеристика змісту програми.....	5
2. Вимоги до здібностей і підготовленості здобувачів.....	8
3. Орієнтовний перелік питань для підготовки до фахового вступного іспиту.....	9
4. Критерії оцінювання підготовленості вступників.....	14
5. Список рекомендованої літератури.....	15

ВСТУП

Програма вступного іспиту фахового вступного випробування до аспірантури за галуззю знань С Соціальні науки, журналістика, інформація за спеціальністю С4 «Психологія» відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури в обсязі програми рівня вищої освіти магістра. На основі програми складається перелік питань вступного іспиту й формуються екзаменаційні білети. Програма випробування містить питання з фундаментальних розділів психологічної науки, які дозволяють виявити рівень цілісності та системності теоретичних знань вступника з циклу психологічних дисциплін, ступінь сформованості вмінь та навичок у плануванні, організації та проведенні сучасного психологічного дослідження.

Завдання до фахового іспиту при вступі в аспірантуру за спеціальністю С4 «Психологія» здобувачів на основі ступеня магістра (спеціаліста) містять питання з наступних базових дисциплін:

- «Загальна психологія»
- «Психодіагностика»
- «Основи психологічного консультування»
- «Основи групової психокорекції. Практикум з групової психокорекції»
- «Історія психології»
- «Соціальна психологія»
- «Психологічна служба в системі освіти»

1 ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна «**Загальна психологія**» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Предмет психології.
2. Етапи розвитку психіки.
3. Свідомість та самосвідомість особистості.
4. Психологія особистості.
5. Психологічна характеристика діяльності.
6. Спілкування. Мова і мовлення.
7. Група і колектив.
8. Здібності.
9. Темперамент.
10. Характер.
11. Увага.
12. Відчуття.
13. Сприймання.
14. Пам'ять.
15. Мислення.
16. Уява.
17. Психологія емоцій.
18. Воля.

Навчальна дисципліна «**Психодіагностика**» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Предмет психодіагностики.
2. Методи психодіагностики.
3. Основні психометричні характеристики психодіагностичної методики.
4. Конструювання психодіагностичних методик.
5. Проведення психодіагностичного обстеження особистості.
6. Психологічний діагноз.
7. Комп'ютерна психодіагностика.
8. Етичні норми психодіагностики.
9. Діагностика загальних інтелектуальних здібностей.
10. Діагностика креативності.
11. Проективний підхід до дослідження особистості.
12. Дослідження властивостей особистості.
13. Діагностика психічних станів.
14. Психодіагностика міжособистісних відносин.

Навчальна дисципліна «Основи психологічного консультування»

включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Види діяльності практичного психолога.
2. Мета, предмет та завдання психологічного консультування.
3. Принципи психоконсультування.
4. Етика психоконсультування. Модель фахівця.
5. Види психоконсультативно-корекційної роботи та їх особливості.
6. Процес психоконсультативної роботи: етапи та особливості.

Навчальна дисципліна «Основи групової психокорекції. Практикум з групової психокорекції» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Структура психокорекційної роботи, основні складові та їх відмінності.
2. Структура психокорекційної програми: визначення мети, обсягу та предмета.

Навчальна дисципліна «Історія психології» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Предмет історії психології.
2. Міфологічна і народна психологія. Психологія в Стародавньому світі.
3. Антична психологія.
4. Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження.
5. Психологія 17 – 18 століть.
6. Розвиток психології в Україні.
7. Психологія 19 ст. Психологія як природнична наука.
8. Становлення наукової психології. Фундаментальні напрямки психології.
9. Сучасні напрямки та проблеми психології.

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Предмет, завдання і методи соціальної психології.
2. Закономірності спілкування та взаємодії людей.
3. Соціальна психологія груп.
4. Психологічні характеристики малих соціальних груп.
5. Динамічні процеси в малій групі.
6. Соціально-психологічні дослідження особистості.
7. Прикладні проблеми соціальної психології.

Навчальна дисципліна «Психологічна служба в системі освіти» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

1. Місце психології в системі людинознавства.
2. Основи організації психологічної служби в системі освіти України.
3. Організація діяльності практичного психолога.
4. Напрямки діяльності практичного психолога.
5. Особистість практичного психолога.
6. Особливості діяльності психолога в дошкільному закладі.
7. Особливості діяльності психолога в загальноосвітніх, позашкільних закладах освіти та закладах інтернатного типу.
8. Методи вивчення дитини, їх місце та значення в психологічній службі освіти.
9. Організація взаємодії психолога з членами родини.
10. Організація взаємодії практичного психолога з учасниками навчально-виховного процесу.

2. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЗДОБУВАЧІВ

Програма фахового іспиту до вступу в аспірантуру за спеціальністю С4 «Психологія» складена відповідно до Галузевому стандарту вищої освіти за спеціальністю «Психологія» та «Освітньо-професійної програми» підготовки фахівців ступеня магістра за спеціальністю «Психологія».

Вимоги до фахового іспиту під час вступу до аспірантури ґрунтуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у навчальних закладах. Програма фахового випробування покликана перевірити рівень фахової компетентності майбутнього психолога-науковця, що відповідає його освітньо-професійній програмі. Вона сприяє виявленню рівня спеціальної підготовки фахівця ОС магістр та готовність до продовження навчання на здобуття освітньо-наукового ступеня «доктор філософії».

Програма випробування містить питання з фундаментальних розділів психологічної науки, які дозволяють виявити рівень цілісності та системності теоретичних знань вступника з циклу психологічних дисциплін, ступінь сформованості вмінь та навичок у плануванні, організації та проведенні сучасного психологічного дослідження.

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Дисципліна «Загальна психологія»

1. Визначення психології як науки. Зміна і розширення предмета психології з давніх часів до наших днів, доповнення її теоріями і методами інших наук.
2. Поділ психічних явищ на процеси, властивості та стани.
3. Поведінка і діяльність як предмет психології.
4. Поняття про психіку, її функції.
5. Рефлекторна природа психіки. Особливості психічного відображення.
6. Свідомість як форма відображення людиною дійсності. Структура свідомості. Значення та смисл як складові свідомості.
7. Несвідоме, його прояв у психічних процесах, властивостях та станах людини.
8. Самосвідомість особистості. Я-концепція та образ «Я».
9. Самооцінка, її структура та основні параметри. Самооцінка та рівень домагань.
10. Індивід, особистість та індивідуальність. Індивідні та особистісні якості людини.
11. Структура особистості. Зрілість особистості, основні її критерії.
12. Поняття про діяльність. Потреби як джерело активності особистості. Мотиви діяльності. Структура діяльності.
13. Поняття про спілкування. Зміст спілкування. Засоби спілкування: мова, немовні засоби (жести, міміка, положення партнерів відносно один одного, зображення).
14. Поняття про мову і мовлення. Функції мовлення: означення, узагальнення, комунікації. Форми мовлення: зовнішнє і внутрішнє. Види мовлення: усне (діалогічне і монологічне), писемне мовлення, їх психологічна характеристика.
15. Поняття про групу. Керівництво та лідерство в групі. Стили лідерства: авторитарний, демократичний та ліберальний. Колектив як група вищого рівня розвитку. Методи вивчення малих груп та колективів.
16. Міжособистісні взаємини в групах і колективах. Несприятливі відносини в групі, джерела їх виникнення та негативні наслідки.
17. Типи міжособових конфліктів та способи їх розв'язання.
18. Поняття про здібності. Здібності та діяльність.
19. Загальна характеристика темпераменту. Психологічна характеристика темпераменту.
20. Загальне поняття про характер. Структура характеру. Риси характеру та закономірні зв'язки між ними. Різні підходи до типології характерів.
21. Поняття про увагу. Психологічні теорії уваги. Функції, види, властивості уваги.
22. Поняття про відчуття. Класифікація, загальні властивості відчуттів.

23. Поняття про сприймання, відмінність сприймання від відчуттів, їх взаємозв'язок. Основні властивості сприймання, класифікація та види сприймання. Ілюзії зорового сприймання.
24. Поняття про пам'ять. Значення пам'яті в житті та діяльності людини. Види пам'яті та принципи їх класифікації. Процеси пам'яті та їх характеристика.
25. Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності.
26. Поняття про уяву, її відмінність від образів пам'яті та сприймання.
27. Поняття про емоції та почуття.
28. Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації та регуляції діяльності.

Дисципліна «Психодіагностика»

1. Психодіагностика як наука і практична діяльність. Історія розвитку психодіагностики, характерні риси сучасної психодіагностики.
2. Класифікація методів психодіагностики за різними основами. Поняття тесту. Види тестів. Стандартизація тесту. Тестові задачі, їх типи.
3. Поняття диференційної психометрики. Надійність тесту. Валідність методики.
4. Раціональна і емпірична стратегії конструювання психодіагностичної методики; основні етапи конструювання.
5. Основні етапи психодіагностичного обстеження. Індивідуальне та групове психодіагностичне обстеження, скринінг.
6. Аналіз отриманих результатів психодіагностичного обстеження: констатація наявності (відсутності) певної ознаки чи рівня її розвитку.
7. Організація комп'ютерного психодіагностичного обстеження; "якісні" та "кількісні" складові ефекту від застосування комп'ютера.
8. Поняття етичних норм як комплексу норм і принципів щодо захисту інтересів обстежуваних осіб.
9. Загальна характеристика тестів інтелекту. Конкретні методики діагностики інтелекту: тест структури інтелекту Р. Амтхауера, шкали дослідження інтелекту Д. Векслера, прогресивні матриці Дж. Равена, шкільний тест розумового розвитку, тест інтелектуального потенціалу, методика Ф.Гудінаф "Намалюй людину" тощо.
10. Основні напрями дослідження й виміру креативності: особистісний та пізнавальний. Взаємозв'язок креативності та інтелекту.
11. Теоретичне обґрунтування проєктивного підходу до діагностики особистості. Характерні ознаки проєктивних методик.
12. Діагностика характерологічних рис, опитувальники (багатомірні та одномірні). Діагностика ситуаційно-рефлексивних рис особистості. 16-PF Р. Кеттелла як приклад багатомірної методики діагностики рис особистості.
13. Специфіка дослідження проявів психіки як психічних станів, процесів та властивостей.

14. Систематизація методик діагностики міжособистісних відносин за різними критеріями: об'єкт і предмет дослідження, задачі дослідження, структурні особливості методик, вихідна точка відліку діагностики відносин.

Дисципліна «Основи психологічного консультування»

1. Види діяльності практичного психолога.
2. Місце психоконсультування у практичній діяльності психолога. Галузі застосування психоконсультування.
3. Принципи психоконсультування.
4. Професійно-етичний кодекс психолога-консультанта України. Обов'язки психоконсультанта.
5. Види психоконсультування та їх особливості.
6. Процес психоконсультативної роботи: етапи та особливості.

Дисципліна «Основи групової психокорекції. Практикум з групової психокорекції»

1. Структура психокорекційної роботи: стадії (етапи) психокорекції та їх основні методи, що використовуються. Специфіка поєднаності етапів психокорекції із засобами, що використовуються, з принципами психокорекційної роботи.
2. Основні напрями та завдання психокорекційної роботи. Особливості розвиваючої корекції.
3. Особливості та структура психокорекційної програми як базового і технологічно необхідного засобу психокорекційної роботи.
4. Специфіка мети психокорекції, об'єкта, предмета та методів психокорекції. Особливості типових і індивідуальних програм психокорекційної роботи.

Історія психології

1. Предмет історії психології. Критерії періодизації історії психології.
2. Формування первісних уявлень про душу.
3. Антична психологія.
4. Моністичне тлумачення зв'язку тіла і душі. Психологія А. Августина.
5. Знання як психологічний феномен в арабському Відродженні.
6. Психологічні ідеї епохи Відродження.
7. Психологічні ідеї культури барокко. Емпірична психологія.
8. Зародження та виникнення асоціативної психології.
9. Психологія в Київській Русі.
10. Розвиток психології в Україні.
11. Походження психічних властивостей. Еволюційна теорія Ч. Дарвіна.
Роль спадковості у формуванні психічного за Т. Ріббо.
12. Виникнення психофізики та психометрії.
13. Психологія „колективної свідомості” Е. Дюргейма.
14. Психологія як наука про безпосередній досвід В. Вундта.

15. Розвиток експериментальної та прикладної психології. Теорії Ф. Гальтона. Психологія свідомості В. Джемса.
16. Психологія біхевіоризму. Основні положення необіхевіоризму. Гештальтпсихологія.
17. Гуманістична психологія. Когнітивна психологія.
18. Принципи гештальттерапії Ф. Перлза.
19. Психодрама Д. Морено.
20. Логотерапія В. Франкла.

Дисципліна «Соціальна психологія»

1. Соціальна психологія як наука. Зв'язок соціальної психології з іншими науками. Методи соціальної психології.
2. Поняття спілкування в соціальній психології. Розвиток спілкування в онтогенезі.
3. Проблеми групи в соціальній психології. Класифікація груп. Головні характеристики великих соціальних груп.
4. Психологічні особливості етнічних груп. Психологічні характеристики українського національного характеру.
5. Загальна характеристика малої групи. Розвиток групи.
6. Лідерство та керівництво в групі. Конформізм.
7. Динамічні процеси в групах та їх різновиди.
8. Соціально-психологічні структури особистості. Соціальна установка.
9. Предмет і завдання прикладної соціальної психології. Функції прикладної соціальної психології. Особливості прикладних досліджень у соціальній психології.

Дисципліна «Психологічна служба в системі освіти»

1. Специфіка і взаємозв'язок наукової практичної та побутової психології. Структура і завдання прикладної психології.
2. Загальне положення про психологічну службу в системі освіти. Основні завдання та види діяльності психологічної служби системи освіти.
3. Правовий статус практичного психолога освіти. Положення про кабінет практичного психолога в закладах освіти.
4. Матеріали та документація практичного психолога. Вимоги до планування та звітності практичного психолога.
5. Взаємозв'язок видів та напрямів діяльності практичного психолога.
6. Критерії професійної придатності практичного психолога. Модель особистості практичного психолога.
7. Етичний кодекс практичного психолога.
8. Теоретичні основи діяльності психологічної служби в дошкільному закладі.
9. Цілі та завдання психологічної служби початкової школи. Особливості функціонування психологічної служби у різних ланках загальноосвітньої школи.

10. Класифікація методів дослідження. Експеримент та його види. Метод спостереження, його види та процедура проведення. Бесіда, основні вимоги до її проведення. Анкетування, особливості анкет.
11. Основні форми роботи з батьками. Застосування психологічних методів у роботі з батьками. Правила спілкування психолога з батьками.
12. Профілактика суїцидальної поведінки серед дітей та учнівської молоді. Діагностика та корекція психологічних девіацій.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за шкалою 100-200 балів. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня кількість балів за результатами усіх питань виставлених членами комісії.

181-200 балів – означає: вступник демонструє високий рівень теоретичної підготовки та здатність до системного аналізу психічних явищ; вільно оперує науковою інформацією, творчо інтегруючи міжпредметні зв'язки для розв'язання складних професійних завдань; відповідь правильна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів комісії;

141-180 – означає: вступник у цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні психологічні знання для вирішення нескладних завдань. Має чіткі уявлення про психічні явища і процеси; достатньо володіє понятійно-термінологічним апаратом; відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії;

100-140 – означає: відповідь у цілому правильна, проте із значною кількістю помилок, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії;

Незадовільно - означає: відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів комісії.

Вступний іспит вважається складеним за умови отримання здобувачем не менше 100 балів.

Іспит проходить в усній формі

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Татенко В. О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми. НАУ друк, 2009. 285 с.
2. Культуротвірна функція психологічної науки. За ред. Г. О. Балла. Київ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 263 с.
3. Інтегративно-особистісний підхід у психологічній науці та практиці. За ред. Г.О. Балла. Київ; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. 205 с.
4. Савчин М. В. Духовна парадигма психології. Київ: Академвидав, 2013. 247 с.
5. Савчин М. В. Методологеми психології. Київ: Академвидав, 2013. 221 с.
6. Корольчук М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. Київ: Ніка-Центр, 2009. 576 с.
7. Методологічні та теоретичні проблеми психології. Кол. авт.: М.С. Корольчук, Ю.Л. Трофімов, В.І. Осадько. Київ: Ніка – Центр, 2013. 334 с.
8. Татенко В. О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми. Київ : НАУ- друк, 2009. 285 с.
9. Рибалка В. В. Методологічні проблеми наукової психології. Київ : Талком, 2017. 244 с.
10. Роменець В.А. Історія психології: ХІХ-початок ХХ століття. Київ: Либідь, 2007. 916 с.
11. Роменець В.А. Історія психології: ХХ століття. Київ: Либідь, 1998. 988 с.
12. Роменець В.А. Історія психології: ХVІІ століття. Епоха просвітництва. Київ: Либідь, 2006. 1000 с.
13. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження. К.: Либідь, 2005. 916 с.
14. Історія психології. Уклад. О. О. Авраменко. Умань : Візаві, 2020. 142 с.
15. Історія психології. Уклад. Н. В. Гриньова. Умань: Візаві, 2020. 173 с.
16. Жуков С. М. Історія психології. Київ : Кондор, 2020. 231 с.
17. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку. За ред. В. В. Турбан. Київ ; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 305 с.
18. Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України. За ред. В.Т. Куєвди. Київ; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. 257 с.
19. Данилюк І.В. Історія психології в Україні: західні регіони остання чверть ХІХ – перша половина ХХ століття. Київ: Либідь, 2003. 152 с.
20. Психологічна допомога: теорія і практика. Уклад. Вахоцька І. О. Умань: Візаві, 2020. 218 с.
21. Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах. За ред. З. Г. Кісарчук. Київ; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 267 с.
22. Психологічна служба в закладах освіти. Уклад. Дука Т. М. Умань: Візаві, 2018. 191 с.

23. Митник О. Я. Організація психологічної служби. Київ: Слово, 2017. 122 с.
24. Демчук О.А. Психологічна служба в системі освіти. Умань: Софія, 2008. 144 с.
25. Діяльність психологічної служби у вищій школі. Авт. кол. О.І. Кепканова, Н.М. Нечипорук, К.Демида. Київ: Марич В.М., 2010. 59 с.
26. Легка Л.М., Семенча Л.Г. Організація діяльності психологічних служб. Львів: Новий світ 2000, 2017. 370 с.
27. Основи психотерапії. За ред. К. В. Седих, О. О. Фільц. Київ: Академвидав, 2017. 189 с.
28. Каліна Н. Ф. Психотерапія. Київ : Академвидав, 2010. 284 с.
29. Психологічні чинники самодетермінації особистості в освітньому просторі. За ред. С.Д. Максименка. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 399 с.